

Antal Mónika*

AZ ESTI TAGOZATOS MAGYAR SZAKOS KÉPZÉS MÓDSZERTANI ÉS HATÉKONYSÁGI KÉRDÉSEI A VARSÓI TUDOMÁNYEGYETEMEN**

Oktatóhelyem bemutatása

A Varsói Tudományegyetem, Neofilológiai Karának Magyar Filológiai Tanszékén „Magyar nyelvi gyakorlat” címmel tartok órákat heti 22 órában. A tanszék a Varsói Tudományegyetem 1952 óta megszakítás nélkül működő önálló oktató- és kutatóegysége. Ez idő alatt az irodalom, a nyelvészet, a történelem és a kultúra témaköreit kutató hungarológiai és finnugor központtá vált.

A Magyar Filológiai Tanszéken jelenleg egymás mellett 3 különböző program szerint tanulnak a hallgatók. A programtól függően 3, illetve 5 évig tartanak a tanulmányok, melyek elvégzése után hungarológiai szakképesítéssel, bölcsész diplomával (ami magiszteri címmel jár) – illetve a mostani ötödéveseknek licenciátusi vizsgával – ér véget. Ez a bolognai rendszer szerinti alapképzésnek felel meg, jelenleg az első-, másod-, harmad- és negyedéveseket érinti. A következő évtől induló elsőévesek már az ECTS pontrendszer alapján kialakított tantervvel tanulnak. Tehát a jelenlegi ötödéves estisek hungarológia képzésben, a negyed-, harmad- és másodévesek filológus képzésben, míg a leendő első évesek az új három év licenciátus + másfél év magiszteri képzésben vesznek részt. A tanszék tanterve két részre osztható: licenciátus (I.–III. év) és a bölcsész diplomát adó alapképzés (IV.–V. év). A tanszékre jelentkezők ma az érettségi vizsgán elért pontszámok alapján nyernek felvételt, ugyanis két éve már nincs felvételi vizsga. Tantervi szinten az esti tagozaton folytatott tanítás megegyezik a nappali tagozaton folyóéval (a 2., 3., 4., 5. évesek tanterve a tanszék honlapján megtekinthető, az első évesek legújabb tanterve pedig remélhetőleg októbertől lesz elérhető interneten is a www.hungarystyka.uw.edu.pl honlapon).

A Magyar Filológiai Tanszék dolgozói oktató- és kutatómunka keretében együttműködnek a Varsói Egyetem más karaival, tanszékeivel is. Ezenkívül részt vesznek nemzetközi kutatómunkákban és külföldi csereprogramokban, többek között az

* Antal Mónika, a Balassi Intézet által kiküldött vendégoktató, Varsói Tudományegyetem, Neofilológiai Kar, Magyar Filológiai Tanszék, antalmonika@bbi.hu

** A 2007. aug. 21–22-i lektori konferencián elhangzott előadás írásos változata.

ELTÉ-vel, a jyväsckylei egyetemmel és a groningenivel. A tanszék állandó kapcsolatban áll kulturális intézetekkel, így a Varsói Magyar Kulturális Intézet, illetve a Balassi Intézettel.

A tanszék büszkeségeként működik a hallgatók által létrehozott Hungarológiai Tudományos Diákkör, illetve van egy internetes újság is, amit a diákjaink együtt szerkesztenek a Pázmány Péter Katolikus Egyetem lengyel szakos diákjaival.

Az esti tagozatról számokban

A képzés esti tagozaton a 2003–2004-es tanévben indult el, amikor is 17 diákot vettek fel, jelenleg ez az évfolyam 6 főből (17-ről 6-ra csökkent a számuk) áll és befejezte a negyedévet.

A képzés második évét a 2004–2005-ös tanévben 21 diák kezdte el, jelenleg ők 15-en vannak. A harmadik évet a 2005–2006-os tanévben 16-an kezdték el és jelenleg is 16-an vannak. Itt már lehetőség van a licenciátus megszerzésére, ezzel eddig egy diák élt és további két diák tervezi. A negyedik év 9 hallgatóval indult el, most év végén 4-en tettek le minden vizsgát. Egy új dékáni rendelet szabályozza a 2007–2008-as tanévtől az esti programon tanulók létszámát, ennek alapján kevesebb, mint 10 fővel nem indulhat esti program. Kíváncsian várjuk, hogy az új tanévben hányan jelentkeznek.

A nemek megoszlása: most összesen 41 hallgató tanul esti tagozaton a négy évfolyamon, ebből 34 nő és 7 férfi. Ugyanez az arány jellemző a nappali tagozaton is. (Az adatok egy 2006 decemberi tanszéki összesítésből származnak.)

A 2006–07-es tanévben összesen 149 diák tanult magyarul, nappali tagozatra 100-an, míg estire 49-en iratkoztak be

A tandíj: a képzés évente 3600 Zl-ba kerül a negyedéveseknek, a többi évfolyamokon 3800 Zl-ba. (1 Zl = 70 Ft, a 3600Zl = 250 000 Ft).

A tagozat létrejöttének okai között szerepel az a tény, mely szerint a tanszéknek egyetemen kívüli forrás nem állt a rendelkezésére, valamint az, hogy túlnyomórészt a tanszék fenntartási költségeire kell fordítani a befolyó tandíjakat. Ezenkívül a felvételinél tapasztalt túljelentkezés is azt mutatta, hogy az elérhető nappali tagozatos 20 hallgatói státusz kevés.

Az esti tagozat és a nappali tagozat közötti különbségek a nyelvtanítási módszerek szempontjából

Amint azt már említettem, a nappali és az esti tagozaton ugyanazon program szerint folyik a tanítás. Az oktatás szemeszterenként 15 héten keresztül, hétfőtől péntekig 12:00, illetve 13:00 órától este 20:00 óráig történik. Tekintettel arra, hogy a hallgatók többsége napközben dolgozik, ez befolyásolja az órarendjük beosztását. Pl. 14:00-tól 16:00, illetve 17:00-ig többségében a nappalisokkal közös előadásai vannak, míg 17:00-tól 20:00-ig inkább gyakorlati órák vannak, amelyeken kötelező a jelenlétük.

Abban minden esti tagozaton tanító kollégával megegyező az álláspontunk, hogy az esti tagozaton tanulók különleges megközelítést igényelnek. Bár a tanterv és a tananyag ugyanaz, más adagolásban és a hangsúlyt másra helyezve kell őket tanítani. A „magyar nyelvi gyakorlat” című óráimon például azért, mert az átlag életkor magasabb az esti tagozaton, mint a nappalin – tehát a diákok személyiségükben érettebbek, határozottabb véleményük van általában mindenről, vitaképesek, gyakorlatiasabb a gondolkodásmódjuk – ezért nem lehet akadály a hozzáállásuk az interaktívabb órák tartásához.

Különböző módszertani példák a két tagozatról

A tematika ugyanaz a nappali és az esti tagozaton. Esetleg az előfordulhat, hogy esti tagozaton az egyik félévben kevesebb témát veszünk át a programból.

A módszertani megközelítésben, a számonkérésben és az értékelésben viszont vannak eltérések a két tagozat között.

A módszertani különbségekre mutatható példák:

- jellemzően több az interaktív, illetve mozgásos típusú feladat;
- első éven a hangtan gyakorlásakor például az *s* és az *sz* hangok megkülönböztetésére a következő feladatot használom: képek segítségével ejtjük ki a szavakat, majd táblára írjuk azon szavakat, amelyekben van *s*, illetve *sz*. Estin más képekkel folyik a feladatvégzés, illetve ugyanazokat a képeket többször is beviszem;
- ugyanazt a témát más, illetve több szöveggel, gyakorlattal járjuk körül a két képzésen;
- az első évfolyamon az irányhármasságot több automatizációs feladattal tanuljuk, illetve ha szükséges nemcsak írásos, hanem mozgásos feladatokat is bevetünk Pl. felragasztok a teremben 24 helynevet papírokon, párban körbemennek egy megadott útvonal alapján, miközben válaszolnak a három kérdésre: *Hol vagyunk?*, *Hová megyünk?*, illetve *Honnan jövünk?*, majd valaki összefoglalja ezt. Ez még variálható úgy, hogy a nappalisoknál 1 útvonal 8 helyből áll, az estiseknél, pedig 4-ből.
- szókincsfejlesztés: a lakás szavainak ismétlése a mellékletben megadott feladatok alapján.

A számonkérésről

Abból a célból, hogy rábírjuk a hallgatókat a rendszeres tanulásra, többször az összefoglaló dolgozat előtt rendszeresített szódolgozatot íratok – természetesen mindkét tagozaton. Mivel talán a rendszeres tanulást estin nehezebb megvalósítani, ezért ők jobban egyetértenek ennek a szükségességével. Ugyanezt a célt szolgálják a kis röpdolgozatok (15-20 perces) íratása is.

Az értékelésről

A különböző típusú dolgozatok ponthatárainál az elégséges eredmény eléréséhez a nappalin 60%-ot kell teljesíteni, míg estin 50%-ot. A szóbeli felelet alkalmával az idegen eredetű szavak használatát jobban tolerálom (pl. *diétázik*, *a fogyókúrázik*

helyett). Ha valaki hiányzik, az óra anyagát a következő hétre pótolnia kell. A házi feladat elmaradása esetén a pótlásokat is a következő héten kell leadnia. Míg nap-alin a következő órára elvárom, hogy mindenki pótolja az elmaradt feladatait, az estin esetleg két hét is rendelkezésére állhat a diákoknak.

Tapasztalataim összegzése

Összegzésként szeretném hangsúlyozni azt a meggyőződésemet, hogy végzőseink tanulmányaik befejezésekor – bár más módszerekkel tanítjuk őket – azonos nyelvi szintre jutnak el, és azonos értékű diplomával lesznek büszkéek arra, hogy a Varsói Egyetemen tanultak magyar nyelvet.

Melléklet

A) feladat nappali tagozaton

1. Kösse össze a tárgyakat azzal a szobával, ahol találhatóak!

ágy	nappali	fogkefe
szekrény		számítógép
íróasztal		éjjeli szekrény
mosogató		hűtőszekrény
kád	fürdőszoba	karosszék
könyv		olvasólámpa
csillár		kanapé
vécé		kés, villa, kanál
pohár	hálószoba	törölköző
állólámpa		szék
szőnyeg		váza
tányér		tűzhely
függöny	konyha	tükör
asztal		tévé

B) feladat esti tagozaton

1. Kösse össze a tárgyakat azzal a szobával, ahol találhatóak!

ágy	nappali	tűzhely
szekrény		számítógép
íróasztal	fürdőszoba	tévé
mosogató		hűtőszekrény
kád	hálószoba	karosszék
függöny		kanapé
vécé	konyha	szék
asztal		szőnyeg